

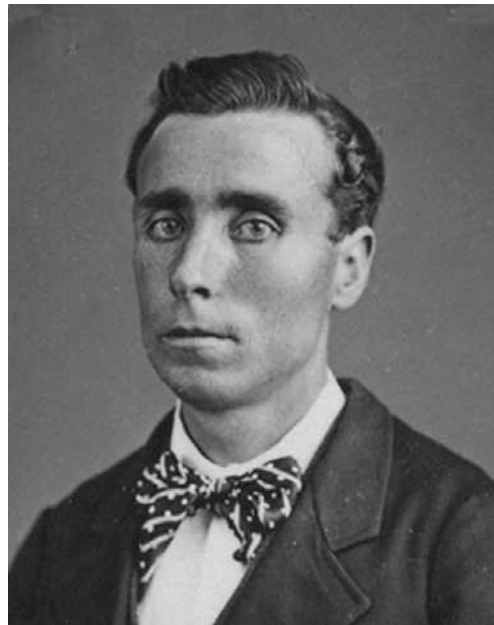
Ramon Grau Casanovas

Ramon Grau va ser el tercer fill de Segimon Grau i Maria Anna Casanovas, els propietaris del Grauet. Va néixer a les vuit del matí del 23 de juny de 1849 i aviat es va quedar orfe, ja que el seu pare va morir de tifus el 6 de novembre de 1852. La salvaguarda dels seus interessos, i els de l'hereu, van anar a càrrec dels tutors designats pel pare en el testament: el rector de Fals mossèn Josep Vall de Vilaramó, i Jaume Casanovas Puig de Rajadell. El destí dels tres germans Grau va ser ben divers; el Jaume va ser l'hereu, el Joaquim va cursar la carrera de medicina a Barcelona, i el Ramon va ingressar al seminari de Vic.

Era un alumne brillant i aviat va destacar en totes les matèries, incloses les pròpies de la religió, perquè, a més d'una intel·ligència natural, estava dotat amb la virtut de la fe. Estava a punt d'acabar els estudis i cantar missa quan tot es va tòrcer i el seu món es va enfonsar. La causa va ser una disputa entre la família Grau i una colla d'influents sacerdots de Vic, per l'herència d'una parenta; la Marieta Comas. Aquesta era l'única supervivent dels fills de Segimon Comas, avi del Ramon per la banda materna i propietari del mas de les Comes de Santa Eugènia. Com que no tenia altres parents, el patrimoni de la Maria estava destinat als Grau de Fals, però al final de la seva vida va modificar el testament, a instàncies dels capellans que l'envoltaven tothora, i va deixar-ho tot a l'església. El cas va acabar als tribunals el 1873, i a resultes de l'enfrontament, el Ramon va haver d'abandonar el seminari. Això el va afectar moltíssim i del disgust gairebé perd el senderi. En plena crisi nerviosa, va marxar de casa enfollit i va errar tres dies perdut pels boscos, fins que el van trobar i el van acompanyar a casa.

Després d'un temps de convalescència, va projectar la gran frustració de la seva vida en una devoció exagerada a Nostra Senyora del Grau, una imatge que es venerava des de temps immemorial en una capella situada al costat de casa seva. Aquesta passió ja no l'abandonaria mai més. Es va trobar amb una capella força deixada, on només s'hi feien celebracions en comptades ocasions. Va començar una campanya per dignificar el culte de la marededéu, esmerçant en aquest objectiu una energia enorme, que encara es feia més gran davant de les adversitats. Va començar organitzant un rosari els diumenges a la tarda, després va convèncer a un grup de devots a demanar al bisbe que designés un capellà resident que digués missa a la capella tots els diumenges i festes de guardar. Per defensar aquesta petició va regirar antics documents i va arribar a la conclusió que l'església del Grau era més antiga que la parroquial de Sant Vicenç, i que els fruits de les terres de la parròquia en realitat pertanyien a la Mongia del Grau. L'enfrontament amb els diversos rectors va ser inevitable i va passar per moments de molta intensitat, com per exemple quan el rector Agustí Llussà va reclamar la clau i va tancar la porta del Grau, la qual cosa gairebé va provocar un avalot popular. Després d'incomptables gestions va aconseguir que el març de 1906 el bisbe Torras i Bages

autoritzés la creació d'un patronat o Junta d'Administració del Santuari de Nostra Senyora del Grau, formada per alguns propietaris rellevants, i on ell s'ocupava del càrrec de secretari i tresorer. Paral·lelament a aquesta lluita a favor de la marededéu, el Ramon es va dedicar a millorar l'ornamentació de l'església. Es va adquirir un calze, es va fer daurar la imatge, es van posar bancs nous, es va construir una trona de fusta, un faristol de fusta de noguer, una calaixera per la sagristia, es van fer uns canelobres de llautó, i es va enrajolar el terra del temple. Una part important d'aquestes adquisicions van ser sufragades pel mateix Ramon, mentre que d'altres van ser fetes per la seva pròpia mà. Això ens porta a una altra de les facetes d'aquest personatge polifacètic; la seva habilitat com a fuster.

Ramon Grau c. 1870

Ignorem com va aprendre l'ofici, però el cert es que el 1876, poc després d'haver abandonat el seminari, el Ramon exercia de fuster en un taller que havia habilitat a casa seva, on no hi faltava una col·lecció completa de ribots de fer motlures i altres eines d'ebenista. En una llibreta on apuntava les feines hi trobem: fer una taula, un brescat de tina, una caixa de núvia, una tapa de comuna, un calaix de la pastera, i un llarg etcètera. Tenia traça amb la gúbia com ho demostren una calaixera que es conserva al Grauet, els plafons esculpits de la trona de l'església del Grau, i altres treballs d'ebenisteria. També tenia habilitat com a picapedrer o escultor de pedra. El 1878 va dissenyar i construir un carretó de tres rodes per poder transportar les peces de pedra que després va convertir en les llindes de les portes i finestres de casa seva. Per treballar la pedra disposava de les maces, boixardes i altres eines de picapedrer. La seva habilitat com a dibuixant es fa patent en els croquis que va fer de les obres d'ampliació de la casa Grauet, realitzades entre el 1879 i 1888. El 1877 va dissenyar el traçat del camí de carros que anava del Pla de la Torre, seguint la vall de la Mallencosa, fins a empalmar amb el camí de Manresa, i va treballar personalment en la construcció.

Passem ara a un altre vessant del personatge. El 1877 el seu germà Jaume Grau va entrar com alcalde de Fonollosa i va demanar-li que ocupés la plaça de secretari. L'administració municipal era en aquella època força deficient, així que el Ramon va dedicar la seva inesgotable energia a endreçar i a modernitzar la gestió de l'Ajuntament. De manera autodidacta va familiaritzar-se amb el llenguatge de la burocràcia administrativa i en pocs mesos va posar al dia la paperassa. Una gran quantitat de documentació, redactada en correcte castellà i fina cal·ligrafia, dóna testimoni de la seva capacitat de treball durant aquest període. La seva estada a l'Ajuntament va durar només un bienni, finalitzant amb la presa de possessió dels rivals polítics del seu germà. Uns anys després, el juliol de 1891, tornaria a ocupar la plaça de secretari, deixada vacant per la dimissió de Joan Subirana Portella, del mas Serra, en esdevenir Jutge Municipal. Mentre els alcaldes anaven canviant, el secretari era l'ànima de l'Ajuntament i la garantia del seu funcionament. Viatjava regularment a Manresa i a Barcelona per diversos tràmits administratius i era la veu del municipi en assumptes importants com el traçat de la carretera de Manresa a Calaf o les indemnitzacions per la fil·loxera. Va organitzar l'arxiu de l'Ajuntament, que es trobava dispers a casa dels diferents batlles i incomplet a causa de les guerres carlines. També el trobem intervenint activament en la turbulenta política de primers del segle XX, al costat del seu germà Jaume, en unes eleccions de diputats i senadors que sovint acabaven en tupinada. El dia 1 d'octubre de 1909 va presentar la dimissió a l'alcalde Ramon Vall, al·legant raons de salut. Com que la feina de secretari la solia fer des del seu escriptori del Grauet, el setembre de 1910 es va presentar l'agutzil reclamant-li que tornés la documentació municipal que tenia en el seu poder. Però potser la característica que definiria millor aquest personatge tan polifacètic seria la grafomania o passió per l'escriptura. Començant ja a la seva època d'estudiant, i fins els darrers dies de la seva vida, va ser un escriptor extraordinàriament prolífic. Va escriure sobre tota mena de temàtiques, des de reflexions personals de caire filosòfic i religiós, passant per una variada correspondència, cròniques històriques, estudis i invencions, fins a notes sobre fets quotidians. En les nombroses llibretes i dietaris que va deixar s'hi troben anotades amb extrema meticulositat notícies sobre l'actualitat local i internacional, l'estat dels conreus, estadístiques de la producció agrícola de la casa, observacions meteorològiques i còsmiques, i un llarg etcètera. Va escriure fins i tot un llibre o opuscle sobre el tema que l'obsessionava; la marededéu del Grau. El títol del llibre és "La Primera Pàgina de la Historia del Santuario de Nuestra Señora del Grau" i en ell s'hi barregen una sèrie d'anècdotes del santuari amb reflexions religioses i místiques de l'autor. Va ser editat el 1908 per la impremta Viñals, de la Plaça Major de Manresa, i està il·lustrat amb algunes fotografies de l'interior de l'església i del lloc del Grau, que el Ramon va encarregar al fotògraf Àngel Amat Tenas. Del llibre se'n va fer una tirada de 225 exemplars, amb un cost total de 165 pessetes. Va enviar-ne tres exemplars a Vic, pel preceptiu "nihil obstat" del Bisbe, i

l'agost de 1908 la Cúria li va contestar amb una carta ordenant-li que fes certes correccions. Consta que el rector Josep Galobardes es va quedar un exemplar del llibre, pel qual en va pagar 1 pesseta i 25 cèntims, però de la resta no se'n sap res. Actualment del llibre només se'n coneix un exemplar, el que tenen al Grauet.

Per completar la biografia d'un personatge tan complex, caldria afegir un parell o tres de pinzellades més. Era afeccionat a la caça i anotava en els dietaris cada peça que cobrava i el lloc. Així es pot saber que l'any 1876 va matar 31 perdius, 12 conills, 3 tórtors i 2 tudons. També posava la seva escopeta al servei del Somatén i el 1905 va rebre la "Cruz del Mérito Militar con distintivo blanco", encara que ni ell mateix sabia en concepte de què se li havia concedit tal distinció. En ser una persona tan instruïda, molts pagesos il·lustrats solien demanar-li que redactés per ells súpliques a les autoritats sobre diverses problemàtiques, de manera que feia una mica de gestor o advocat dels pobres. En diverses ocasions va ser escollit com a àrbitre per intervenir en desacords sobre els termes de les finques i altres conflictes. Va ser secretari de la Societat de Socorros Mutuos, una societat de quintes que hi havia al poble, i també va ser secretari del Jutjat Municipal.

A casa, passava per ser una bona persona, molt treballadora, però emocionalment inestable. Es va encarregar de la instrucció dels seus nebots, a qui va ensenyar a llegir i escriure al seu despatx. El 1918 va ser el padrí de bateig de la Clara Grau Pregonas, la seva reneboda. En fer-se gran la seva salut va començar a flaquejar. A partir de l'any 1919 solia anar cada any quatre dies a Barcelona, a prendre banys de mar, la qual cosa creia que era bona pels dolors reumàtics que l'afectaven. Durant les seves estades a Barcelona posava a l'hotel París. El dimarts, 8 de febrer de 1927, a migdia, va morir Ramon Grau, a l'edat de 78 anys.